

DAVLAT VA HUQUQNING O‘ZARO RIVOJLANISH TENDENSIYALARI

Qimatboyev Shavkatjon Furqatzoda

Namangan davlat universiteti yuridik fakulteti 3-bosqich talabasi

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada huquqiy davlat fuqarolik jamiyati shaklidir va davlat huquqiy bo‘linishi uchun kuchli hayot kechirib keta oladigan, erksevar, har qanday antidemokratik avtoritar tajivuzlarga qarshilik ko‘rsata oladigan jamiyat bo‘lish’’ kerak.*

***Kalit so‘zlar:** Davlat, demokratiya, huquq, nazariya, jamiyat, shaxs erkinligi, sud hokimiyati fundamental.*

***Annotation:** In this article, the legal state is a form of civil society and a legal division of the state it is necessary to be a society that can lead a strong life, is self-sufficient, and can resist any anti-democratic authoritarian aggressions.*

***Keywords:** State, democracy, law, theory, society, personal freedom, judiciary are fundamental.*

Kirish.

Davlat va huquqning rivojlanish istiqbol va yo‘llari haqida to‘xtalib o‘tadigan bo‘lsak, shuni qayd qilish lozimki, bugungi kunda jahonning aksariyat rivojlangan davlatlari demokratik huquqiy davlat qurish yo‘lidan bormoqda. Jumladan, Avstriya, Germaniya, Shvetsariya, va Yaponiya kabi davlatlar demokratik huquqiy davlatni shakllantirish borasida katta yutuqlarga erishib kelmoqda. Biz tanlab olgan yo‘l ham demoklarit yo‘l bo‘lib Konstitutyamizning muqaddimasida belgilab qo‘yilgan insonparvar demokratik huquqiy davlat barpo etishdir.

O‘zbekiston yangi jamiyat qurishda adolat va haqiqat g‘oyasiga asoslanmoqda.

Respublikamizda odamlar o'z qobiliyati va ehtiyojlarini to'la namoyon qilish va amalga oshirishlari uchun zarur bo'lgan dastlabki teng imkoniyatlarni, shu jarayonni vujudga keltiradigan huquqiy mexanizmni yaratishga katta e'tibor berildi. Negaki, busiz adolatli jamiyat qurib bo'lmaydi. Ana shunday imkoniyatlar yaratilgandan keyingina, har bir insonning taqdiri, turmushi, jamiyatdagi o'rni uning o'ziga, salohiyatiga mehnat qilish istagi, oqil u uddaburonligiga bog'liq bo'ladi.

Bugungi kunda fuqarolik jamiyatining barcha muhim jihatlarini qamrab oluvchi, uning ham institutsional, ham funksional yo'nalishlarini ifodalovchi ilmiy modelni yaratish vazifasi turibdi. Mohiyat jihatidan «fuqarolik jamiyati» iborasi ilmiy adabiyotlarda o'ziga xos alohida mazmun ma'no kasb etib, jamiyatning ijtimoiy siyosiy, iqtisodiy, huquqiy va ma'naviy jihatdan yuqori darajada kamol topganligini mukammallikka erishganligini anglatadi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Huquqiy davlat fuqarolik jamiyati shaklidir va davlat huquqiy bo'linishi uchun kuchli hayot kechirib keta oladigan, erksevar, har qanday antidemokratik avtoritar tajivuzlarga qarshilik ko'rsata oladigan jamiyat bo'lish« kerak. Buning o'chun esa avvalo Davlat hokimiyatini demokratiya, o'znni o'zi boshqarish va xalqning to'la

Hokimligi prinsiplari asosida qayta tashkil etish zarur. Huquqiy davlatga borish yo'lida, avvalo jamiyatga ma'muriy buyruqbozlik bilan rahbarlik qilishni, byurokratizmni, saylab qo'yiladigan organlar ustidan ijro etuvchi organlar hukmronligini, shaxsning, jamoalarning siyosiy jihatdan o'z -o'zini ifodalash shakllarining rivojlanmaganligani yengib o'tish, odamlarning davlatga bo'lgan munosabatlarini (unga doimo zo'ravonlik, majburlash apparati deb qarab kelingan edi) qayta ko'rib chiqish zarur.

Yagona davlat huquqiy siyosatini, jumladan, norma ijodkorligi faoliyatini sifatli tashkil etish, izchil va bir xil huquqni qo'llash amaliyotini shakllantirish, davlat boshqaruvi tizimining samaradorligini ta'minlash, aholining huquqiy madaniyatini oshirish, fuqarolarga malakali yuridik yordam ko'rsatish borasida adliya organlari va

muassasalari faoliyatini yana-da rivojlantirish, shuningdek, sohaga raqamli texnologiyalarni keng joriy etish maqsadida:

2018–2019-yillarda yangi (qayta) tashkil qilingan 8 ta vazirlik va idoralar faoliyatini o‘rganish, shu jumladan, O‘zbekiston Respublikasi Qurilish vazirligi, Kapital bozorini rivojlantirish agentligi, Moliya vazirligi huzuridagi Davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish agentligi, Sog‘liqni saqlash vazirligi huzuridagi Farnatsevtika tarmog‘ini rivojlantirish agentligi, Qishloq xo‘jaligi vazirligi huzuridagi Bog‘dorchilik va issiqxona xo‘jaligini rivojlantirish agentligi, Monopoliyaga qarshi kurashish qo‘mitasi huzuridagi Iste‘molchilar huquqlarini himoya qilish agentligi faoliyatini;

O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi (keyingi o‘rinlarda – Vazirlik) zimmasiga quyidagi qo‘shimcha vazifa va funksiyalar yuklatilsin:

jamiyatda qonun ustuvorligini ta‘minlash va qonuniylikni mustahkamlash, shuningdek, fuqarolarning huquq va qonuniy manfaatlariga so‘zsiz rioya etilishini ta‘minlashga qaratilgan izchil huquqiy siyosatni takomillashtirish;

barcha sohalarda qonunchilikni tizimlashtirish va kodifikatsiyalash ishlarini samarali yo‘lga qo‘yish, qabul qilinganiga ko‘p vaqt bo‘lgan qonun hujjatlarini qayta ko‘rib chiqish va ularni bugungi kunda amalga oshirilayotgan islohotlarga uyg‘unlashtirish;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 8-avgustdagi PF–5505-son Farmoni bilan tashkil qilingan Norma ijodkorligi faoliyatini takomillashtirish konsepsiyasini amalga oshirish bo‘yicha komissiya, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi va Vazirlikning 2020-yil 1-iyuldan boshlab:

xo‘jalik boshqaruvi organlari vakolatiga kiruvchi masalalar va korporativ munosabatlar qonunosti hujjatlarini qabul qilish yoki ma‘muriy usullar orqali tartibga solinishini taqiqlash;

Davlat va huquq nazariyasi davlat va huquqqa tegishli hodisa va jarayonlarning muhim, zaruriy va eng umumiy to'monlarini o'rganish orqali jamiyat taraqqiyotining obyektiv qonuniyatlarini ochish va tushuntirib berish, ijtimoiy

hayot maqsadlarini aniqlash va ijtimoiy munosabatlarni davlat va huquq vositasida tartibga solish mexanizmlarini yaratish, ularning rivojlanish istiqbollari ko'rsatib berish bilan shug'ullanadi.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, Davlat va huquq nazariyasi o'z mohiyatiga ko'ra umumnazariy ahamiyatga ega bo'lgan fundamental yuridik fan hisoblanadi. U o'zining vazifalari, funksiyalari, predmeti va metodlari yuzasidan yurisprudensiya uchun umumilmiy ahamiyatga ega, shu bilan birga u davlat va huquqning aynan umumiy, ya'ni muayyan konsepsiyalari va tizimlari nazariyasini o'zida ifoda etadi. Mazkur fan boshqa soha yuridik fanlari uchun nazariy asos bo'lib xizmat qilishi bilan birga ayni paytda metodologik ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Davlat va huquq nazariyasi. Darslik. – Toshkent. «Adolat», 2018. – 528 b.
2. https://tsil3.ucoz.net/load/1_kurs/davlat_va_huquq_nazariyasi/davlat_va_huquq_nazariyasi_2005_darslik/2-1-0-5
3. https://kitobxon.com/oz/kitob/davlat_va_huquq_nazariyasi-1
4. <https://yuz.uz/uz/news/davlat-huquqiy-siyosatini-amalga-oshirishda-adliya-organlari-va-muassasalari-faoliyatini-yana-da-takomillashtirish-chora-tadbirlari-togrisida>
5. <https://zenodo.org/record/6502323>
6. Davlat va huquq nazariyasi Toshkent_2021